

Till
Förvaltningsrätten i Stockholm,
Enhet 17

Mål nr 28730-13 angående utdömande av vite

Arbetsmiljöverket ./ Stockholm kommun

Förvaltningsrätten har förelagt Stockholms stad att yttra sig över Arbetsmiljöverkets, nedan AV, ansökan om utdömande av vite. I egenskap av ombud för Stockholms stad genom dess utbildningsnämnd, nedan nämnden, med stöd av fullmakt, bilaga 1, får jag framställa nämndens yttrande enligt följande.

Inställning

Nämnden bestrider AV:s yrkande, och yrkar i första hand att vitet inte ska dömas ut och i andra hand att vitet ska jämkas helt.

Grunder

Grund för att vitet inte ska dömas ut är i första hand att föreläggandet har uppfyllts. Skulle domstolen anse att någon del inte har uppfyllts, så menar nämnden i andra hand att ändamålet med vitet i vart fall har förfallit innan tidsfristen löpte ut.

För det fall förvaltningsrätten ändå anser att vitet ska dömas ut, så ska det jämkas helt, dels på grund av eventuella brister är ursäktliga, då föreläggandet är så opreciserat att det inte är möjligt att förstå, dels på grund av att det har förelegat hinder för uppfyllande av föreläggandet.

Omständigheter

Ändamålet med vitet har förfallit

AV:s ansökan om utdömande av vite utgår från AV:s bedömning om att AV:s föreläggande 2013-02-20, bilaga 1 till AV:s ansökan, förvaltningsrättens aktbilaga 1, inte har uppfyllts i alla delar. Föreläggandet, vid vite av 2 miljoner kr, avsåg tre olika krav, varav nämnden har åtgärdat två på AV godkänt sätt.

Från föreläggandet kvarstår därför endast följande krav, punkten 1 i föreläggandet, som lyder:

”Ni ska se till att det skriftligen blir klarlagt för samtliga lärare och skolledare vilka arbetsuppgifter som det åligger lärarna att utföra inom ramen för respektive lärares reglerade arbetstid. Ni ska också se till att det skriftligen blir klarlagt för dem i vilken ordning lärarna ska prioritera sina arbetsuppgifter när den reglerade arbetstiden inte räcker till för alla arbetsuppgifter samt att det likaså tydliggörs vilket stöd som enskilda lärare kan erbjudas i sitt arbete.”

I enlighet med vad som anges i AV:s beslut om föreläggandet, bilaga 1 till AV:s ansökan, s. 3, så föranleds föreläggandet av framställningar från skyddsombudet Ragnar Sjölander, Lärarnas Riksförbund. Ragnar Sjölander har i sina framställningar till AV i huvudsak pekat på, dels vad som i stadens medarbetarenkäter 2009 – 2011 framkommit om lärarnas upplevelser av arbetsbelastning, dels ökande arbetsuppgifter avseende bland annat pedagogiska utredningar, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsplaner samt Stockholmsprov i matematik och lokal pedagogisk planering.

I beslut om föreläggande, s. 4, under rubriken Bedömning anser AV att staden inte tydligt har angivet vilka arbetsuppgifter som det åligger lärarna att utföra inom ramen för den reglerade arbetstiden. Denna bedömning gör AV utan närmare motivering av på vilket sätt tydlighet saknas i de dokument och regler som finns beträffande lärarnas arbetsuppgifter och utan att ange vilka konsekvenser den påstådda bristen skulle ha. Avsaknad av närmare analys i denna del bidrar till att det inte är möjligt att förstå vad AV vill uppnå med denna del av föreläggandet och hur nämnden ska verkställa det inom ramen för skolans lagstiftning och med hänsyn till gällande kollektivavtal.

Beträffande vad skyddsombudet Ragnar Sjölander har framfört till AV får nämnden konstatera att den har vidtagit flera åtgärder för att minska arbetsuppgifterna på sätt som redogörs för i nämndens svar med anledning av föreläggandet, bilaga 4 till ansökan med bilagorna 3-6, se även nämndens lathund, med sammanställning av vidtagna och av AV godkända åtgärder, bilaga 1.

AV:s bedömning om att staden inte tydligt har angivet vilka arbetsuppgifter som det åligger lärarna att utföra inom ramen för den reglerade arbetstiden, vilken bör vara av betydelse för föreläggandet, stämmer inte. Att bedömningen inte är riktig visas av resultatet av stadens enkät för 2013, bilaga 3 till nämndens svar till AV, bilaga 4 till AV:s ansökan, där nästan 80 procent av grundskolelärarna och drygt 70 procent av gymnasielärarna anser att de har en tjänstefördelning, där de huvudsakliga arbetsuppgifterna framgår.

I enkäten för år 2013 framkommer däremot fortfarande problem med hög arbetsbelastning. Nämnden får beträffande detta konstatera, dels att nämndens åtgärder som framgår i bilagorna 3-6 i bilaga 4 till AV:s ansökan, och som godkänts av AV avseende uppfyllande av föreläggandets övriga krav, ännu inte hade fått effekt när enkäten genomfördes, dels att det i enkäten för 2013 inte ges stöd för att negativa aspekter skulle bero på avsaknad av tydlighet beträffande arbetsuppgifterna. Flertalet lärare anser att sådan tydlighet finns.

Sammantaget, menar nämnden, att ändamålet med det aktuella kravet i föreläggandet hade förfallit innan tiden för fristen hade utgått.

Även om kvarstående problem således inte motiverar den i detta mål aktuella delen av föreläggandet, så har nämnden gjort allt för att efterkomma föreläggandet. Det kan tilläggas att en särskild partssammansatt grupp med representanter från både arbetsgivare och fack tillsattes för arbetet. Utgångspunkten har varit att se till att det inte ska finnas någon lärare som blir utan tydlig arbetsfördelning och prioritering. För att uppfylla föreläggandet har därför nämnden tagit fram riktlinjer om lärares uppdrag och prioriteringar, bilaga 2 till nämndens svar till AV, bilaga 4 till AV:s ansökan, s. 12 ff. I dessa riktlinjer finns klargörande av arbetsuppgifter samt en skyldighet för rektorer att skriftligen dokumentera de huvudsakliga arbetsuppgifterna om en lärare efterfrågar det. Vidare finns i dessa riktlinjer en prioritering av arbetsuppgifter, en checklista för ytterligare prioriteringar samt en rätt för lärare att få stöd av sin

rektor med prioritering och att få rektors beslut om revidering av prioritering. Nämnden har också i riktlinjerna tagit upp det stöd som enskilda lärare kan erbjudas i sitt arbete.

I en omfattande rapport från Skolverket, Lärarnas yrkesvardag En nationell kartläggning av grundskollärares tidsanvändning, rapport 385 för 2013, ges stöd för att stadens åtgärder motsvarar kravet i föreläggandet, såvitt kravet avser en proportionerlig åtgärd. I den omfattande rapporten som omfattar 3000 lärare framkommer inte något som säger att kommunen ska ange en mer bestämd prioriteringsordning för lärarens olika arbetsuppgifter eller att en sådan åtgärd är motiverad. Tvärtom pekar Skolverket i rapporten, s. 83 ff på att lärarna ska verka inom ramar enligt följande under rubriken ”Skolverkets kommentarer till resultaten”

”Aktörer som skapar förutsättningar för läraryrket

Skolverket konstaterar att aktörer på samtliga nivåer i systemet har ansvar för villkoren i läraryrket. Både staten och skolans huvudmän, som reglerar och anger riktlinjer för lärares arbete, har ett ansvar för att lärarnas tid används på ett sätt som stärker förutsättningarna för skolan att bedriva en likvärdig utbildning av god kvalitet. Det är viktigt att staten, som fastställer normer för hur lärare ska arbeta genom skollagen och nationella styrdokument, beaktar hur de krav som staten ställer påverkar förutsättningarna för lärare att arbeta på ett sätt som skapar kvalitet och likvärdighet i skolan. Regeringen har tillsatt en utredare som kartlägger lärares samlade administrativa börda. Utredaren ska se över vilket administrativt stöd lärare har tillgång till och ge goda exempel på skolhuvudmän som jobbar effektivt med de administrativa bitarna av läraryrket. Skolans huvudmän och rektorer har också en viktig funktion när det gäller att skapa förutsättningar för lärares arbete. Huvudmännen ska ansvara för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Det pedagogiska arbetet i varje skolenhet ska ledas av rektor, som beslutar om sin enhets inre organisation. Det krävs därför en uppmärksamhet på ramarna för, och användningen av lärarnas tid, bland huvudmän och rektorer. *Även lärarna har ett ansvar och handlingsutrymme att inom ramen för de förutsättningar som stat, huvudman och rektor ger, använda sin tid på ett sätt som leder till att eleverna uppnår de nationella målen och stimulerar viljan och lusten att lära mer* (kursivering av nämnden). Skollagen anger att läraren har ansvar för den undervisning som läraren bedriver. Enligt läroplanen ska läraren organisera och genomföra arbetet, bland annat så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och

samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Diskussionen om hur lärare bör använda tiden, måste alltid föras utifrån elevernas behov i det konkreta sammanhanget.”

Av nämndens svar, 2013-09-09, till AV framgår sammanfattningsvis, att nämnden genomfört ett omfattande arbete för att uppfylla AV:s krav. Det är först vid ett möte den 12 november 2013 som det framkom att AV inte anser att alla krav är uppfyllda. AV har inte i sin ansökan preciserat vad bristerna avser, utan hänvisar till en vittnesattest upprättad av arbetsmiljöinspektören Åke Johansson, bilaga 5 till AV:s ansökan. I vittnesattesten konstateras endast, att nämnden inte för alla skolledare och alla lärare klarlagt alla arbetsuppgifter som ska utföras inom den reglerade arbetstiden för respektive lärare och att nämnden inte heller fastställt i vilken ordning lärarna ska prioritera sina arbetsuppgifter när den reglerade arbetstiden inte räcker till. Det innebär att vittnesattesten i huvudsak innehåller en upprepning av föreläggandet. Någon analys eller beskrivning av på vilket sätt nämndens åtgärder inte uppfyller kravet gör AV inte i sin ansökan. Det får tilläggas att AV:s uppgift i ansökan om att nämnden medgivits inkomma med komplettering av sitt svar, är direkt felaktigt. Vid mötet den 12 november 2013 medgavs nämnden att senast den 18 november 2013 inkomma med synpunkter på AV:s svarsammanställning. Någon möjlighet för nämnden att till den 18 november 2013 komplettera nämndens svar, gavs inte.

Sammanfattningsvis i denna del har nämnden vidtagit de åtgärder som avses i ansökan. AV har i ansökan inte visat att så inte skulle vara fallet. De svar som medarbetarna lämnat beträffande arbetsfördelning, s. 3 ovan, visar att ändamålet med föreläggandet har förfallit. I vart fall gäller detta ytterliga åtgärder för att klarlägga arbetsuppgifter och prioritering av dessa, utöver vad nämnden med anledning av föreläggandet redan har beslut genom riktlinjerna, bilaga 2 till nämndens svar till AV, bilaga 4 till AV:s ansökan.

Eventuella brister i genomförande av åtgärder enligt föreläggande är ursäktliga på grund av att AV inte har preciserat sitt krav så att det går att förstå vad föreläggandet avser

Skulle domstolen ända anse att det föreligger brister i genomförande av åtgärder enligt föreläggande, så är dessa brister ursäktliga, vilket föranleder att vitet ska jämkas helt. Att föreläggandet skulle innebära ett annat bestämt krav som skulle föranleda andra åtgärder än de som nämnden har vidtagit, har inte gått att förstå. Skälen till att det inte har gått att förstå föreläggandet på annat sätt än vad nämnden har gjort är dels oklarhet om vilken

arbetstid som AV avser, dels att det framstår som fullständigt otänkbart att föreläggandet skulle avse att nämnden faktiskt skulle upprätta en beskrivning av varje enskild lärares arbetsuppgifter och en prioriteringsordning för dessa samt att nämnden skulle klargöra alla dessa olika beskrivningar och prioriteringar för alla rektorer och respektive lärare.

Sedan nämnden begärt ett möte med anledning av oklarheter i föreläggandets innebörd träffades nämnden och AV den 7 mars 2013. Vid detta möte frågade nämnden hur det i målet aktuella kravet skulle uppfyllas. AV svarade att kravet kunde uppfyllas på många olika sätt. Vid mötet tog nämnden även upp oklarhet vad gäller arbetstidsbegreppet och den särskilda problematik som råder beträffande förtroendearbetstiden. Denna frågeställning och problematisering ledde emellertid inte heller till något svar från AV. Först den 11 september 2013, drygt en vecka efter det att fristen i föreläggandet hade utgått, har AV gett sin syn på arbetstidsbegreppet.

Vid möte den 12 november 2013 förklarade AV att det i målet aktuella ärendet skulle avslutas, eftersom AV hade fått en ny syn på begreppet ”reglerad arbetstid”, som använts i föreläggandet. AV informerade också om att AV av samma anledning skulle öppna ett nytt ärende som kunde leda till ett nytt föreläggande. I en underrättelse till staden 2013-12-20 har AV också aktualiserat ett nytt sådant föreläggande, bilaga 2. I underrättelsen om ett eventuellt nytt föreläggande används begreppet ”ordinarie arbetstid” i stället för ”reglerad arbetstid”.

I AV:s skrivelse 2013-09-11 med rubriken ”Arbetstidsbegreppet i skolan”, bilaga 3, anges att med ”ordinarie arbetstid” avses både ”reglerad arbetstid” och ”förtroendearbetstid”. I skrivelsen uttalar Arbetsmiljöverket att begreppet ”ordinarie arbetstid” ska inkludera både ”reglerad arbetstid” och ”förtroendearbetstid”. Men denna förklaring motsägs på skrivelsens andra sida där det beträffande begreppen står följande: ”reglerad arbetstid var olämpligt att använda i Arbetsmiljöverkets beslut dels då begreppet inte finns i arbetsmiljölagstiftningen, dels då det är en arbetsrättslig term vars innehåll ska bestämmas och bedömas av arbetsmarknadens parter och inte av en offentlig myndighet. Istället ska begreppet ordinarie arbetstid användas.” I denna text tycks AV mena att begreppet ”reglerad arbetstid” ska ersättas med ”ordinarie arbetstid”. Nämnden får understryka att AV således kommit fram till att begreppet ”reglerad arbetstid” som används i föreläggandet är olämpligt att använda i ett sådant beslut. Redan detta utgör en sådan

omständighet som innebär att föreläggandet inte ska leda till utdömning av vite.

Behov av förtydligande av vad AV menar stärks också av vad som framkommer i Lärarnas Riksförbunds publicering ”Bänkpressen, nr 9, bilaga 4, jämfört med Arbetsmiljöverkets inledning av skrivelsen 2013-09-11 där det anges följande: ”För rättsäkerheten är det viktigt att verkets beslut är enhetliga och att verket inte tar i frågor som tillhör det arbetsrättsliga området”.

När det gäller det i målet aktuella föreläggandet så anges bland annat att nämnden ska se till att det skriftligen klarläggs för alla lärare och skolledare i vilken ordning lärarna ska prioritera sina arbetsuppgifter när den reglerade tiden inte räcker till. Detta föranleder osäkerhet om det härmed avses att prioriteringen i dessa fall ska göras för förtroendearbetstiden? Att förtroendearbetstid ska omfattas tycks i vart fall vara AV:s mening i underrättelsen om nytt föreläggande vid jämförelse med i AV:s skrivelse 2013-09-11. Om detta är AV:s avsikt så uppstår problem eftersom lärarna själv ska disponera förtroendearbetstiden, på sätt som bland annat framgår av Lärarnas Riksförbunds hemsida enligt följande:

”Vad är egentligen förtroendearbetstid?

Lärares arbetstid är dels reglerad, dels oreglerad. De avtalsslutande parterna har alltså kommit överens om att lärare har förtroendet att själva förfoga över en del av arbetstiden. Du ska själv göra en professionell bedömning av vad denna tid ska användas till och hur den ska förläggas i tid och rum. Arbetsgivaren har rätt att förvänta sig att tiden faktiskt används och att den används på bästa sätt för verksamhetens måluppfyllelse.

Den så kallade lojalitetsplikten i anställningsavtalet gäller alltså. Men någon traditionell rätt för arbetsgivaren att ”leda och fördela arbetet” finns inte under förtroendearbetstiden. Du kan alltså inte tas i anspråk för allehanda arbetsuppgifter under denna tid och rektor kan inte begära att du ska föra bok över, eller på annat sätt redovisa, hur förtroendearbetstiden disponeras.

Förtroendearbetstiden kan dock mycket väl vara föremål för diskussion mellan dig och din arbetsgivare, till exempel i samband med att ni talar om din totala arbetssituation.

I ett kommentarmaterial från Sveriges Kommuner och Landsting, och i en bilaga till Almegas friskoleavtal, sägs att förtroendetiden ska användas för till exempel för- och efterarbete, viss kompetensutveckling och spontana elev- och föräldrakontakter.”

Om det å andra sidan är AV:s avsikt att förtroendearbetstiden inte ska ingå i det aktuella kravet så uppstår också problem, eftersom en bestämd och uttömmande definition av vad som ska göras på reglerad arbetstid med nödvändighet leder till att de är de resterande arbetsuppgifterna som ska göras på förtroendearbetstiden. Med nu gällande kollektivavtal är det överhuvudtaget inte möjligt att göra en skarp gräns för mellan vilka arbetsuppgifter som ska göras inom reglerad tid och inom förtroendearbetstid.

Arbetstiden regleras i det centrala kollektivavtalet om löner och allmänna anställningsvillkor m.m., HÖK 12, Bilaga M som gäller för perioden 2012-05-12 – 2016-03-31. Enligt arbetstidsbestämmelsen i Bilaga M är den genomsnittliga årsarbetstiden per heltidsanställd lärare, exklusive semester, 1767 timmar. Arbetstiden ska förläggas till 194 arbetsdagar vilket ger en genomsnittlig arbetstid per lärare om 45,5 timmar per vecka. Sammanlagt har heltidsanställd arbetstagare enligt dessa bestämmelser samma årsarbetstid som andra heltidsanställda inom sektorn. Den reglerade arbetstiden består av 1360 timmar per lärare och år vilket ger en veckoarbetstid om i genomsnitt 35 timmar. Resterande tid, dvs. övriga 407 timmar per år, utgör förtroendearbetstid. Förtroendearbetstid utgör därmed mer än 20 procent av årsarbetstiden.

Även om det framgår av Arbetsdomstolens dom 2011 nr 58, att en kommun inte är förhindrad att ensidigt bestämma timantal för till exempel undervisningsskyldighet, gäller i staden nämnda kollektivavtal. Det får konstateras att i dessa kollektivavtal reglerade förhållanden påverkas av föreläggandet, oavsett vilken innebörd föreläggandet har, såvitt föreläggandet har en mer omfattande innebörd än vad nämnden har uppfattat.

Lärares arbetsuppgifter är mycket varierade och kräver stor flexibilitet. Inom den reglerade arbetstiden ska lärare till exempel arbeta med undervisning, medverka i utvecklings- och läroplansarbete, kompetensutveckling, planering, samverkan, utvärdering, dokumentation, information, administration, handledning av andra lärare, m.m. Det är därför inte heller praktiskt

möjligt för en nämnd att ännu mer i detalj definiera alla lärares respektive arbetsuppgifter och ange en bestämd prioritering för dem.

För nämnden har det hela tiden rått osäkerhet om vad som avses i föreläggandet inte bara i denna del, utan också om avsikten verkligen varit att klargörandet för skolledare ska avse arbetsuppgifter och prioritering för alla lärare.

Ett föreläggande ska vara både proportionerligt, motiverat och lämpligt. Det framstår därför som en helt otänkbar tolkning, att föreläggandet skulle avse alla lärares alla arbetsuppgifter, redan mot bakgrund av att nämndens ansvarområde omfattar 129 grundskolor och 29 gymnasieskolor, med totalt 7 375 lärare. Bara i grundskolan genomförs årligen 1,8 miljoner undervisningstimmar. Det skulle kräva en gigantisk administration och byråkrati för att inom loppet av ett drygt halvt år genomföra ett sådant åläggande – i synnerhet som detta inte skulle kunna genomföras utan omfattande samverkan och förhandlingar med alla berörda. Därtill kommer att föreläggandet avser klarläggande och prioritering av arbetsuppgifter som utförs inom olika föränderliga situationer, inte minst på grund av att olika elevsammansättningar kräver olika lösningar, olika klassförhållanden, osv. Kravet kan jämföras med att Skolverket rapport om lärares arbetstid, som Skolverket anger är den största någonsin, omfattar 3000 lärare. Det kan därtill tilläggas att Skolverkets studie inte på långt när motsvarar den detaljnivå som Arbetsmiljöverket tycks eftersträva.

Inte heller vid mötet den 12 november 2013 har AV angett om föreläggandet avsåg att nämnden skulle upprätta olika klarläggande prioriteringar för var och en av de 7357 lärarnas alla arbetsuppgifter, eller om det kunde räcka om rektorerna gör detta. Däremot framstod det vid mötet som om AV menade att klargörandet och prioriteringen skulle göras, även om det inte förelåg behov av det.

Det finns inte några anvisningar eller beprövad erfarenhet om hur föreläggandet ska uppnås. Enligt nämndens mening vinner detta oerhört omfattande krav på åtgärder inte stöd i lagstiftning och föreskrifter för skolan eller i Skolverkets uttalanden. Om AV anser att kravet ska utföras på annat sätt än vad nämnden har gjort, så har det ålegat AV att i sitt föreläggande precisera vad det är som ska göras. Enligt nämndens mening borde ett så omfattande krav också ha motiverats, så att det framgår vilka direkta syften som ska uppnås. AV har emellertid inte gjort några sådana preciseringar,

vilket möjligen gör att AV nu inte heller i sin ansökan anger på vilket sätt kravet inte är uppfyllt.

Det föreligger hinder för uppfyllande av föreläggandet på ett mer omfattande sätt

I skollagens 2 kap 9 § framgår under rubrikerna ”Ledningen av utbildningen Rektor och förskolechef” att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Vidare anges i 2 kap 10 § skollagen att det är rektorn som beslutar om sin enhets inre organisation och som fattar de beslut och som har det ansvar som framgår i särskilda föreskrifter enligt skollagen och andra författningar. I samma kapitel anges i 15 § att en legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

För att beskriva i viken omfattning lärarens arbetsuppgifter är reglerade får nämnden peka på följande:

I skolförordningen 9 kap. om grundskolan framgår beträffande läroplaner bland annat att en sådan gäller för grundskolan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen (2010:800) och att läroplanen finns i (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § samma förordning framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kunskapskrav

Enligt läroplanen och Skolverkets riktlinjer till denna ska lärare bland annat:

- genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
- med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov, och
- vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,

- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen, och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar, får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang och får möjlighet att arbeta ämnesövergripande,
- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete
- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan,
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad,
- verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen,
- svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer,
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen, och
- förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle
- samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och
- hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet,
- utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och i berörda skolformer, och

- i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

Mot bakgrund av nu beskrivna reglering menar nämnden att det finns rättsliga hinder för staden att efterkomma föreläggandet. I föreläggandet anges att staden ska för skolledare, dvs. rektor, klarlägga arbetsuppgifter, prioritering och stöd, men i skollagen anges att det är rektorn som leder det pedagogiska arbetet. Vidare menar nämnden att det inte är möjligt att närmare ange i vilken ordning lärarna ska prioritera ovan angivna arbetsuppgifter, som alla har sin grund i lag. En sådan prioritering skulle innebära att nämnden skulle ange att några av arbetsuppgifterna är mindre viktiga att utföra än andra. Nämnden menar att föreläggandet i denna del strider mot lag eller i vart fall inkräktar på Skolverkets ansvarsområde.

Därtill skulle föreläggandet inte heller kunna uppfyllas på ett mer omfattande sätt utan omförhandling av gällande kollektivavtal i enlighet med vad som framgår ovan s. 8.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har nämnden uppfyllt föreläggandet i alla delar. Någon kvarstående orsak som föranleder det aktuella kravet finns inte. Ändamålet med föreläggandet har därmed hur som helst förfallit.

Vidare har AV utfärdat ett föreläggande som är så opreciserat att det är omöjligt förstå vad som krävs. Denna otydlighet har avgörande betydelse vid prövningen av vitet. Nämnden har begärt möte med AV för att försöka få nödvändig vägledning om föreläggandes innebörd. AV har inte givit någon sådan vägledning. Nämnden har med anspråkstagande av betydande resurser uppfyllt föreläggandet. Trots detta drabbas nu nämnden av en ansökan om utdömmande av ett jämkat vite. Enligt nämndens mening ska denna ansökan inte bifallas. AV har inte preciserat föreläggandet så att det går att förstå att det ska uppfyllas på annat sätt än vad nämnden har uppfattat och verkställt. I den utsträckning kravet är mer omfattande, så föreligger det rättsliga och praktiska hinder för att uppfylla det.

Som ovan

Eva Ahlholm